

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Agroenvironmentálně-klimatická opatření
Strategický plán SZP na období 2023–2027

Omezení používání pesticidů v ochranných pásmech vodních zdrojů na orné půdě

Informační materiál
pro zemědělce

Financováno
Evropskou unií

STRATEGICKÝ PLÁN SZP

1 Úvod

Cílem brožury je vysvětlit zemědělcům, jaké existují možnosti v oblasti životního prostředí, klimatu a dalších sférách v rámci intervencí rozvoje venkova ve druhém pilíři Společné zemědělské politiky (dále „SZP“). Cílem je zároveň objasnit, jaká jsou pravidla těchto intervencí. Konkrétně je tato brožura zaměřena na intervence (též pod názvem opatření či podopatření) označované jako agroenvironmentálně-klimatická opatření (dále jen „AEKO“). Jedná se o jedno ze stěžejních plošných opatření ve Strategickém plánu pro Společnou zemědělskou politiku České republiky na programové období 2023–2027. AEKO je poměrně rozsáhlý komplex různě zaměřených intervencí, jejichž podmínky jsou navrženy tak, aby motivovaly zemědělce k ochraně a zlepšení životního prostředí při hospodaření na zemědělské půdě. V AEKO se zemědělcům poskytují dotace (plošné environmentální platby) výměnou za službu společnosti (tzv. veřejné statky), tedy právě za ochranu a zlepšení složek životního prostředí a přírodních zdrojů. Problematika zachování biodiverzity, zabránění degradace půd, ochrana vodních zdrojů, opatření zmírňující změnu klimatu a další jsou oblasti, které nelze řešit bez podpory z veřejných zdrojů. Podmínky AEKO reagují zejména na úbytek druhové početnosti rostlin i živočichů a špatný stav půd (vodní a větrná eroze, acidifikace, dehumifikace a utužení). Podpora v rámci plošných intervencí venkova přispívá k řešení těchto problémů z oblasti životního prostředí a stimuluje zemědělce k přechodu na environmentálně šetrnější způsoby hospodaření (integrovaná produkce). Zároveň jsou poskytovány platby

pouze za provádění podmínek AEKO, které jsou nadstavbou běžné zemědělské praxe. Svým nastavením intervence AEKO chrání a zlepšují všechny složky životního prostředí, krajinu a její vlastnosti, přírodní zdroje, půdu a biologickou rozmanitost.

Veškerá podopatření AEKO jsou nastavena na období plnění víceletých podmínek v délce trvání pěti let, tedy žadatelé musí v celém období pěti let plnit podmínky dané zvoleným podopatřením. Toto zaručuje, že požadovaný dopad na životní prostředí a jeho složky bude skutečně významný. Kontrakt mezi zemědělcem a státem je tedy uzavírán na pět let, ve kterých zemědělec, jako jedna strana kontraktu, plní stanovené podmínky, za které mu náleží podpora od státu, druhé strany kontraktu. Tato podpora mu kompenzuje ztrátu příjmu, dodatečné náklady a transakční náklady, které vznikají právě z důvodu plnění stanovených podmínek daným podopatřením či titulem. Podpora v AEKO je spolufinancována Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a Ministerstvem zemědělství ze státního rozpočtu. Tato podpora má charakter platby na plochu, je tedy vyplácena na dané hektary způsobilé zemědělské půdy zařazené v konkrétním podopatření/titulu.

1.1 Historie AEKO

Podpora AEKO (dříve označovaná jen zkratkou AEO – agroenvironmentální opatření) byla v ČR zavedena v roce 2004. Od tohoto roku byla součástí **Horizontálního programu rozvoje venkova**, který probíhal

mezi lety 2004–2006 se závazky dobíhajícími až do roku 2010. Poté byla tato opatření (na podporu způsobů využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí a krajiny, podporu zachování obhospodařovaných území vysoké přírodní hodnoty, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a údržby krajiny) součástí **Programu rozvoje venkova** (dále jen „PRV“), a to jednak v programovém období 2007–2013 a následně mezi lety 2014–2020, respektive až do roku 2022. Rokem 2021 totiž započalo tzv. „přechodné období“ do spuštění nového programového období¹. Navíc od roku 2020 již nebylo možné uzavírat pětileté závazky v AEKO, ale pouze zkrácené závazky na 1, respektive na 2 roky v tzv. navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatřeních, známých také pod zkratkou NAEKO. Jedinou výjimku tvořila podopatření Zatravňování orné půdy a Zatravňování drah soustředěného odtoku, do kterých mohli zemědělci vstupovat ještě v roce 2020 a uzavírat nové pětileté závazky. Všechny zkrácené závazky již byly ukončeny, i přesto je však možné, že u některých zemědělců dojde k souběhu starých dobíhajících závazků a nového období plnění víceletých podmínek. Tento souběh je u jednoho žadatele možný, nikoli však na jednom dílu půdního bloku (dále „DPB“).

1.2 AEKO v současném období 2023–2027

Agroenvironmentálně-klimatická opatření jsou v rámci programového období mezi lety 2023–2027 součástí **Strategického plánu Společné zemědělské politiky Evropské unie v České republice**. AEKO zahrnují celkem deset podopatření² a některá se dále člení na tituly. Celkově je tedy nabízeno 35 titulů, do kterých mohou zemědělci se svou zemědělskou půdou vstupovat (viz schéma na Obr. 1). Podrobné podmínky AEKO pro současný programový období vychází z nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření.

Z analýzy provedené pro účely strategického plánování a zavádění opatření Strategického plánu SZP v České republice vyplývá, že AEKO přispívá ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně. Mimo jiné podporuje snižování emisí skleníkových plynů a ukládání uhlíku včetně udržitelného rozvoje a účinného hospodaření s přírodními zdroji, jako je voda, půda a ovzduší. Dále prostřednictvím tohoto opatření dochází k zastavení a zvrácení úbytku biologické rozmanitosti, posilování ekosystémových služeb a zachování stanovišť a krajiny včetně lepší reakce

¹ Dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2220, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z EZFRV a z EZZF v letech 2021 a 2022 a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 1306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.

² Od roku 2024 je zavedeno nové podopatření Omezení používání pesticidů v ochranných pásmech vodních zdrojů na orné půdě, tudíž nabídka se rozšířila o další 4 tituly dle oblasti působnosti (Vodárenská nádrž Římov, Vodárenská nádrž Švihov, Vodárenská nádrž Vrchlice a Vodárenská nádrž Opatovice). Od roku 2025 je zaveden nový titul Integrovaná produkce raných brambor, Celkový součet tedy bude roven 11 podopatřením a 40 titulům.

zemědělství na společenskou poptávku, týkající se potravin a zdraví, včetně vysoce kvalitních, bezpečných a výživných potravin vyprodukovaných udržitelným způsobem.

Jednotlivá podopatření jsou v období 2023–2027 zaměřena na různé zemědělské kultury a způsoby hospodaření. V rozlišení na jednotlivé typy zemědělské kultury se jedná o:

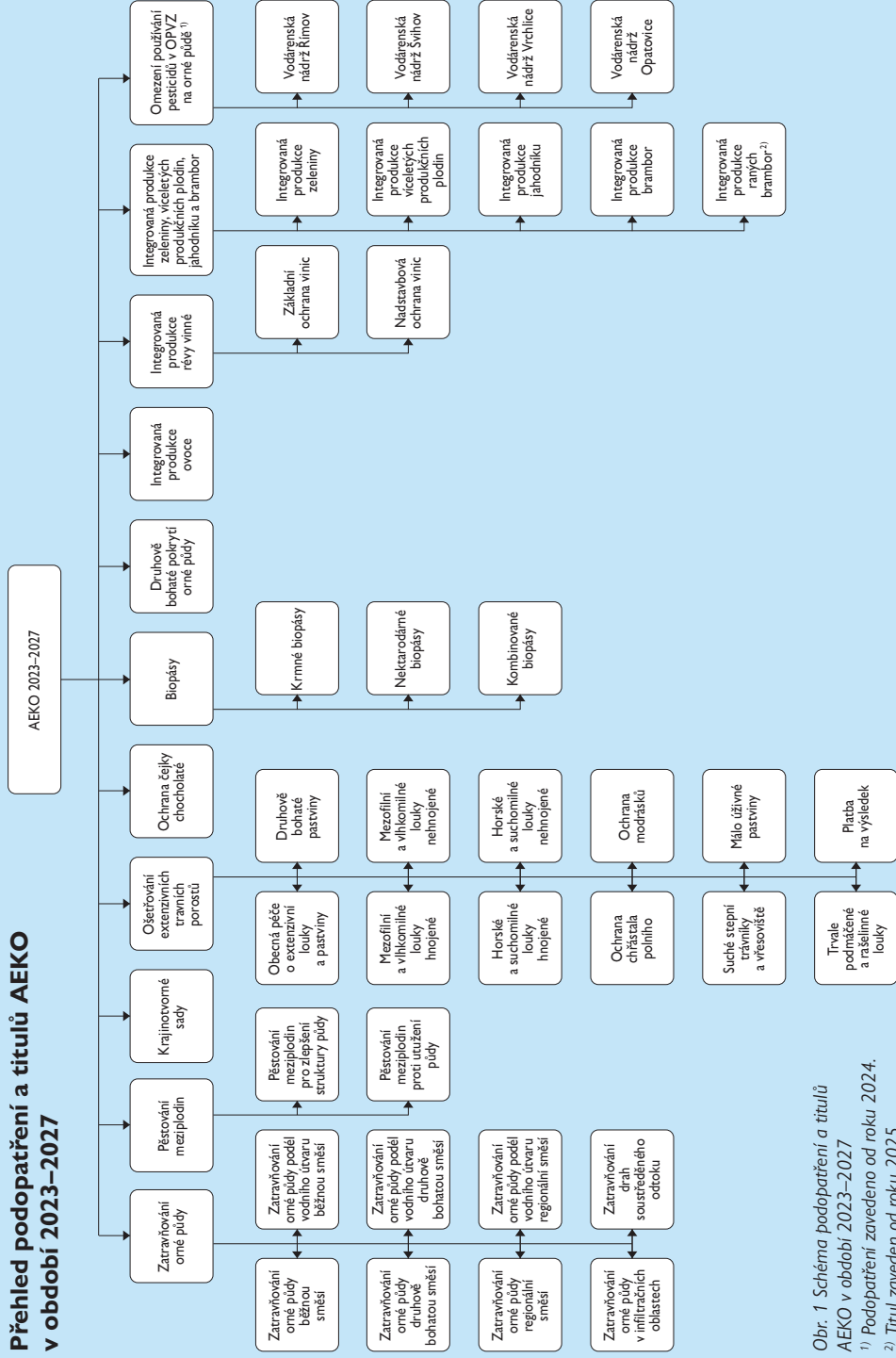
- na standardní orné půdě
 - zatravňování orné půdy,
 - pěstování meziplojin,
 - biopásy,
 - ochrana čejky chocholaté,
 - druhově bohaté pokrytí orné půdy,
 - integrovaná produkce zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor,
 - omezení používání pesticidů v ochranných pásmech vodních zdrojů (dále „OPVZ“) na orné půdě (od roku 2024),
- na ploše s víceletými produkčními plodinami
 - integrovaná produkce zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor,
- na trvalých travních porostech
 - ošetřování extenzivních travních porostů,
- na trvalých kulturách
 - krajinnotvorné sady,
 - integrovaná produkce ovoce a
 - integrovaná produkce révy vinné.

Obecně by se dalo říci, že každé podopatření splňuje alespoň jeden z cílů, a to snižování environmentálních rizik spojených s moderním zemědělstvím na straně jedné a zachování přírody a obdělávané krajiny na straně druhé. Zastoupení těchto cílů v jednotlivých

podopatřeních závisí na oblasti, kam jsou tato podopatření směřována. Například v oblasti s intenzivní zemědělskou výrobou se podopatření často zaměřují na snižování environmentálních rizik (např. integrovaná produkce se zaměřuje na omezení vstupů a využití postupů a technologií šetrných k životnímu prostředí), ale mohou být také určena k ochraně přírody (např. založení biopásu podporuje biodiverzitu, titul Trvale podmáčené a rašelinné louky zase zajišťuje, že bude tato cenná lokalita šetrně obhospodařována apod.).

V porovnání s předchozím obdobím PRV z let 2014 až 2022 (včetně přechodného období) došlo k několika změnám. Stávající podopatření zůstala zachována, ale přibyla nová, a to podopatření Pěstování meziplojin (v rozčlenění na dva tituly) a Druhově bohaté pokrytí orné půdy. Současně došlo k přesunu podopatření Krajinnotvorné sady z opatření Ekologické zemědělství (dále „EZ“) právě do AEKO, nově je tedy umožněn vstup konvenčním zemědělcům. Také byla rozšířena nabídka jednotlivých titulů ve stávajících podopatřeních, a to konkrétně v podopatření Zatravňování orné půdy, kde byl nově zaveden titul Zatravňování orné půdy v infiltračních oblastech, dále v podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů přibyl titul Málo úživné pastviny a Platba na výsledek, v rámci podopatření Biopásy byl nově zaveden titul Kombinované biopásy a podopatření Integrovaná produkce nově zahrnuje tituly Integrovaná produkce víceletých produkčních plodin, Integrovaná produkce brambor a Integrovaná produkce raných brambor (od roku 2025). V rámci podopatření Integrovaná produkce révy vinné je zavedena tzv. doplňková platba.

Přehled podopatření a titulů AEKO v období 2023–2027

Obr. 1 Schéma podopatření a titulů AEKO v období 2023–2027
¹⁾ Podopatření zavedeno od roku 2024.
²⁾ Titul zaveden od roku 2025.

2 Základní principy AEKO

Jak bylo již v úvodu zmíněno, opatření AEKO je dlouhodobějšího charakteru z důvodu lepšího dosažení pozitivních dopadů na životní prostředí. Opatření je podmíněno **plněním víceletých podmínek po dobu pěti let**. Žadatelem o dotaci AEKO může být fyzická nebo právnická osoba, která obhospodařuje zemědělskou půdu zaevidovanou v LPIS³ a zároveň plní podmínky pro poskytnutí dotace daného podopatření a titulu, do kterého vstupuje. Společná pro všechny žadatele je nutnost splňovat národní podmínky systému podmíněnosti. Jak název napovídá, jedná se o pravidla, která jsou základní podmínkou pro získání dotace. Zemědělci a jiní žadatelé dodržují základní podmínky v oblasti životního prostředí, změny klimatu, veřejného zdraví, zdraví rostlin a dobrých životních podmínek zvířat. Zároveň jsou žadatelé povinni dodržovat minimální požadavky, které se týkají používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin.

Do podopatření AEKO lze vstoupit buď se všemi díly půdních bloků dané zemědělské kultury, anebo jen s vybranými díly půdních bloků. Sazba dotace je stanovena v eurech, ale vyplácí se vždy v korunách podle směnného kurzu, který je uveřejněn v posledním Úředním věstníku Evropské unie ke dni 31. prosince kalendářního roku předcházejícímu roku, za který se dotace poskytuje.

Dotace je poskytována na hektar způsobilé zemědělské půdy zařazené v daném podopatření a titulu. Podstatné pro vstup do AEKO je užívat daný DPB a mít jej na sebe v LPIS evidovaný minimálně do ukončení období plnění víceletých podmínek (tedy alespoň pět let od doby podání žádosti o zařazení). Žadatel má sice možnost zařazenou výměru v podopatření AEKO v průběhu plnění víceletých podmínek navýšit či snížit, ale tato možnost je limitovaná.

V případě, že žadatel musí v průběhu plnění víceletých podmínek díl půdního bloku

³ Registr půdy LPIS (z angl. *Land Parcel Identification System*) je jedním ze základních prvků tzv. integrovaného administrativního kontrolního systému (IACS) a legislativně je ukotven v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 a v rámci ČR je veden na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

někomu vydat (tj. ztratil užívání části nebo celého DPB v LPIS), dojde k porušení základních podmínek. V takovém případě však lze uplatnit tzv. pardonovaný důvod na **snížení výměry** a oznámit tuto skutečnost na Státní zemědělský intervenční fond (dále „SZIF“) v žádosti o změnu zařazení nejpozději do 15. května příslušného kalendářního roku, a to společně s podáním jednotné žádosti. Snížit výměru však lze maximálně do výše 25 % původně zařazené (tj. výměry zařazené v prvním roce) celkové výměry. Toto již nelze provést v pátém roce období. Existují také další pardonované důvody na snížení výměry, a to zásah vyšší moci, restituce, provedení pozemkové úpravy, vyklučení ovocného sadu nebo vinice či jiné mimořádné okolnosti. Pokud sníží dojde ke snížení výměry bez využití pardonovaného důvodu, případně dojde k překročení limitu 25 %, jedná se o porušení podmínky a následuje řízení o navrácení vyplacené dotace. Vracení dotace se týká pouze podpory poskytnuté na dotčenou výměru zemědělské půdy, tedy tu, o kterou byla snížena. Vratka dotace se týká všech let, ve kterých byla výměra zařazena. Snížení výměry DPB o dílčí plochu do velikosti 0,05 ha není považováno za snížení zařazené výměry (nebude na ni uplatněna vratka).

Obdobná pravidla platí také v opačném případě, tedy u **navyšování zařazené výměry**. Také toto je možné z pardonovaných důvodů učinit, v tomto případě však maximálně do výše 35 % zařazené výměry v prvním roce období plnění víceletých

podmínek (s výjimkou podopatření Zatravnování orné půdy, kdy se zvýšení výměry provádí výhradně podáním nové žádosti o zařazení na tyto pozemky). Toto již nelze provést v pátém roce období. Také při navyšování výměry je nutné tuto skutečnost oznámit na SZIF, a to prostřednictvím žádosti o změnu zařazení nejpozději do 15. května. Pokud se stanovený limit překročí, tj. navýšení přesáhne 35 % celkové výměry, je taková změna podmíněna žádostí o zařazení do nového období plnění víceletých podmínek.

Uvedené změny výměry (snížení/zvýšení výměry u již zařazených dílů půdních bloků nebo zařazení nového dílu půdního bloku) oznamuje žadatel prostřednictvím **změnové žádosti o zařazení** (zvýšením či snížením) na SZIF. Tato žádost upravuje pouze parametry zařazení. Žadatel musí mít na paměti, že změnová žádost o zařazení sama o sobě neupravuje dotační žádost. Pokud tedy dojde ke změně zařazení v průběhu roku (od data podání žádosti o dotaci do 31. prosince), pak to má většinou vliv i na žádost o poskytnutí dotace, kterou je potřeba také upravit.

Při navýšení zařazené výměry v pátém roce období plnění víceletých podmínek, kdy bude uzavírán nový pětiletý závazek, bude možné vymezit na DPB nový titul ve vrstvě ENVIRO⁴ v LPIS.

Dotace v podopatřeních AEKO kompenzuje ušlé příjmy a dodatečné náklady, které

⁴ Tato vrstva byla vytvořena jako podklad pro vymezení titulů v podopatření Ošetřování travních porostů již v programovém období PRV 2007–2013 a je pravidelně aktualizována, aby vymezení odpovídalo stavu porostu i územním změnám pozemků.

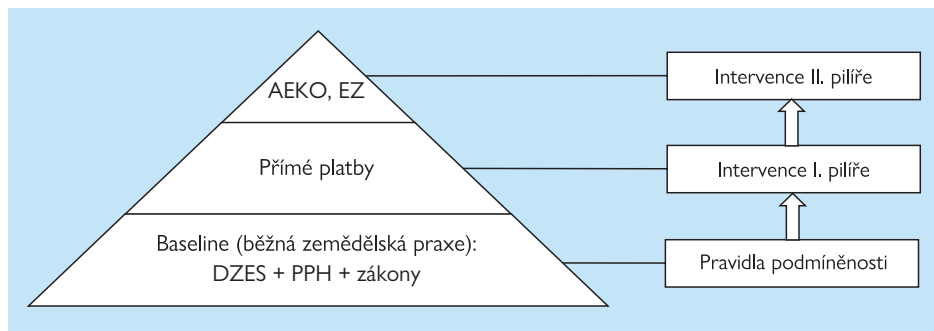
vznikají při plnění podmínek na dodržení příslušného způsobu hospodaření. Současně se jedná o způsoby hospodaření, které jsou nadstavbou běžné zemědělské praxe. Tuto definují základní předpisy jak na národní, tak na evropské úrovni⁵. Jak již bylo uvedeno, jedná se v první řadě o pravidla podmíněnosti, což jsou povinné požadavky na hospodaření (dále jen „PPH“), standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (dále jen „DZES“)⁶ a minimální požadavky, které se týkají používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin (podrobněji v kapitole 3). Aby mohla být vyplacena dotace AEKO v plné výši, musí být znění podmínek, které žadatelé musí plnit, současně i nad rámec požadavků, které vyplývají z pravidel pro poskytnutí přímých plateb. V případech, kdy se tedy některé podmínky setkávají, dochází u některých podopatření ke snížení dotace. Ke snížení výše podpory může docházet také v případě kombinovatelnosti různých dotačních zdrojů, například při souběhu AEKO a ekologického zemědělství. Snížení dotace vychází ze základního principu, který pod-

poruje pravidla pro veřejné výdaje v EU. Tímto principem je ošetřeno, že žádné náklady na stejnou činnost nejsou financovány z veřejných zdrojů dvakrát. Toto pravidlo se označuje jako **pravidlo dvojího financování**. Ministerstvo zemědělství v rámci schvalování podpory AEKO pro programové období 2023–2027 identifikovalo několik rizik dvojího financování, u kterých došlo ke stanovení odpočtů.

Princip návaznosti jednotlivých politických nástrojů znázorňuje schéma na Obr. 2. Daný nástroj musí jít ve znění podmínek vždy nad úroveň, která je pod ním. V případě, že tomu tak není, je uplatněn odpočet dotace. Základní úroveň je u zemědělců požadována bez nároku na úplatu, ale tyto základní podmínky hospodaření je nutné dodržovat, aby mohli zemědělci dostávat dotaci za splnění některé z vyšších úrovní. Přímé platby a následně intervence AEKO či EZ jsou tedy nadstavbou základní úrovně a za dodržování jejich podmínek jsou žadatelům o dotaci kompenzovány dodatečné náklady či ušlé příjmy.

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2116, Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1172.

⁶ Seznam standardů: 1. Zachování trvalých travních porostů na základě poměru trvalých travních porostů k zemědělské ploše; 2. Ochrana mokřadů a rašeliníšť; 3. Zákaz vypalování strnišť na orné půdě vyjma případů odůvodněných zdravím rostlin; 4. Zřízení ochranných pásů podél vodních toků; 5. Obhospodařování půdy způsobem, který snižuje riziko degradace půdy a eroze, včetně zohlednění sklonu svahu; 6. Minimální půdní pokryv půdy pro zamezení vzniku holé půdy v nejcitlivějších obdobích; 7. Střídání plodin na orné půdě, s výjimkou plodin pěstovaných ve vodě (7 A. Střídání plodin na orné půdě, 7 B. Omezení plochy jedné plodiny); 8. Minimální podíl výměry zemědělské plochy vyhrazený pro neproduktivní plochy, Zachování krajinných prvků, Zákaz ořezu keřů a stromů v období hnízdění a odchovu mláďat a jako možnost opatření proti invazním druhům rostlin (8 A. Minimální podíl výměry zemědělské plochy vyhrazený pro neproduktivní plochy, 8 B. Zachování krajinných prvků, 8 C. Zákaz ořezu keřů a stromů v období hnízdění a odchovu mláďat); 9. Zákaz přeměny nebo orby trvalých travních porostů označených jako environmentálně citlivé oblasti s trvalými travními porosty v lokalitách sítě Natura 2000.

Obr. 2 Schéma návaznosti politických nástrojů ve způsobech zemědělského hospodaření

2.1 Přehled sazeb dotací v podopatřeních AEKO v období 2023–2027

Pro základní orientaci jsou v tabulce uvedeny sazby jednotlivých podopatření a titulů platné pro rok 2025.

Tab. 1 Sazby pro AEKO v podopatřeních nebo v jednotlivých titulech v roce 2025

Podopatření	Titul		Výše podpory ¹⁾ (EUR/ha)
Zatravňování orné půdy	Zatravňování orné půdy běžnou směsí		312
	Zatravňování orné půdy druhově bohatou směsí		348
	Zatravňování orné půdy regionální směsí	1. rok	1 114
		2.–5. rok	237
	Zatravňování orné půdy podél vodního útvaru běžnou směsí		337
	Zatravňování orné půdy podél vodního útvaru druhově bohatou směsí		390
	Zatravňování orné půdy podél vodního útvaru regionální směsí	1. rok	1 136
		2.–5. rok	259
	Zatravňování orné půdy v infiltračních oblastech		312
	Zatravňování drah soustředěného odtoku		482

Podopatření	Titul	Výše podpory ¹⁾ (EUR/ha)
Ošetřování extenzivních travních porostů	Obecná péče o extenzivní louky a pastviny	91
	Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené	166
	Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené	185
	Horské a suchomilné louky hnojené	170
	Horské a suchomilné louky nehnojené	171
	Trvale podmáčené a rašelinné louky	691
	Ochrana modrásků	174
	Ochrana chřástala polního	199
	Suché stepní trávníky a vřesoviště	352
	Málo úživné pastviny	352
	Druhově bohaté pastviny	211
	Platba na výsledek	148
Pěstování meziplovin	Pěstování meziplovin pro zlepšení struktury půdy	154
	Pěstování meziplovin proti utužení půdy	152
Krajinotvorné sady		116
Biopásy	Krmné biopásy	676
	Nektarodárné biopásy	597
	Kombinované biopásy	639
Ochrana čejky chocholaté		630
Druhově bohaté pokrytí orné půdy		417
Integrovaná produkce ovoce		460
Integrovaná produkce révy vinné	Základní ochrana vinic	334
	Nadstavbová ochrana vinic	672

Podopatření	Titul	Výše podpory ¹⁾ (EUR/ha)
Integrovaná produkce zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor	Integrovaná produkce zeleniny	462
	Integrovaná produkce víceletých produkčních plodin	462
	Integrovaná produkce jahodníku	462
	Integrovaná produkce brambor	462
	Integrovaná produkce raných brambor	462
Omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě	Vodárenská nádrž Římov	151
	Vodárenská nádrž Švihov	151
	Vodárenská nádrž Vrchlice	151
	Vodárenská nádrž Opatovice	151

¹⁾ Výše dotace platné v roce 2025. V dalších letech může dojít ke změnám prostřednictvím modifikace Strategického plánu SZP.

Sazba je vyplácena vždy v korunách, přičemž přepočet z eur se provádí podle směnného kurzu, který je uveřejněn v Úředním věstníku EU pro poslední pracovní den roku, který předchází roku, za který se dotace poskytuje.

Celková výše dotace se vypočítá jako součin sazby dle Tab. 1 pro daný titul a výměry, na kterou je dotace v rámci příslušného podopatření a titulu poskytována.

Dotace se neposkytne na díl půdního bloku, který se nachází na území hlavního města Prahy.

2.2 Odpočty sazeb při souběhu s národní legislativou

Ke snížení dotace v případě souběhu s národní legislativou⁷ dochází na územích, kde je nějakým způsobem omezeno hnojení – týká se zemědělské kultury trvalé travní porosty či travních porostů pěstovaných na orné půdě. Jelikož je v některých podopatřeních AEKO hrazena újma kvůli sníženému výnosu travní hmoty z důvodu omezení/ zákazu hnojení, nelze ji logicky v těchto oblastech hradit, neboť hnojení je zde již nějakým způsobem omezeno na základě obecně platného právního předpisu. Nejde zde tedy o újmu vznikající na základě podmínky

⁷ Se zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

jdoucí nad rámec běžné praxe a došlo by k porušení pravidla dvojího financování. Jde konkrétně o tyto případy a částky snížení dotace od sazby uvedené v Tab. 1:

- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** (u titulů **Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené, Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené, Horské a suchomilné louky nehnojené, Ochrana chřástala polního, Ochrana modrásků, Druhově bohaté pastviny**)⁸ a **Zatravnění orné půdy**: snížení dotace o **95 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území 1. zóny chráněné krajinné oblasti, popřípadě ve zranitelné oblasti na území vymezeném podle nařízení vlády č. 262/2012 Sb., kde zákon zakazuje používat hnojiva. Uvedenou částku, která vychází z újmy z důvodu sníženého výnosu travní hmoty z důvodu zákazu hnojení, je nutné ze sazby daného podopatření AEKO odečíst,
- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** (u titulů **Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené, Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené, Horské a suchomilné louky nehnojené, Ochrana chřástala**

polního, Ochrana modrásků, Druhově bohaté pastviny)⁹ a **Zatravnění orné půdy**: snížení dotace o **56 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území národního parku (mimo zastavěná území obce nebo zastavitelnou plochu obce). Na travních porostech je omezeno používání hnojiv pouze na hnojiva organická. Zmíněné tituly AEKO kompenzují újmu za totožnou podmínku, uvedenou částku ze sazby AEKO je proto nutné odečíst,

- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** u titulu **Horské a suchomilné louky hnojené**: snížení dotace o **75 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území 1. zóny chráněné krajinné oblasti, popřípadě ve zranitelné oblasti na území vymezeném podle nařízení vlády č. 262/2012 Sb., kde zákon zakazuje používat hnojiva,
- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** u titulu **Horské a suchomilné louky hnojené**: snížení dotace o **45 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území národního parku (mimo zastavěná území obce nebo zastavitelnou plochu obce),

⁸ Netýká se titulů Obecná péče o extenzivní louky a pastviny, Horské a suchomilné louky hnojené, Trvale podmáčené a rašelinné louky, Suché stepní trávníky a vřesoviště a Málo úživné pastviny. V těchto titulech není kompenzována újma z důvodu vyloučení hnojení a není nutné proto odpočet aplikovat. V titulech Platba na výsledek a Horské a suchomilné louky hnojené k odpočtu dochází, ale v jiné výši – viz další odrážky v textu.

⁹ Netýká se titulů Obecná péče o extenzivní louky a pastviny, Horské a suchomilné louky hnojené, Trvale podmáčené a rašelinné louky, Suché stepní trávníky a vřesoviště a Málo úživné pastviny. V těchto titulech není kompenzována újma z důvodu vyloučení hnojení a není nutné proto odpočet aplikovat. V titulech Platba na výsledek a Horské a suchomilné louky hnojené k odpočtu dochází, ale v jiné výši – viz další odrážky v textu.

- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** u titulu **Platba na výsledek**: snížení dotace o **57 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území 1. zóny chráněné krajinné oblasti, popřípadě ve zranitelné oblasti na území vymezeném podle nařízení vlády č. 262/2012 Sb., kde zákon zakazuje používat hnojiva,
- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** u titulu **Platba na výsledek**: snížení dotace o **34 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území národního parku (mimo zastavěná území obce nebo zastavitelnou plochu obce).

V LPIS lze u každého dílu půdního bloku na záložce „Podrobné – AEKO 2023+ Info – Ostatní údaje AEKO“ zjistit, zda se na díl půdního bloku vztahuje výše uvedené snížení dotace.

2.3 Sazby v případě plnění pravidel podmíněnosti

Zemědělci jsou povinni plnit požadavky DZES bez úplaty a v rámci jednotlivých podopatření AEKO je možné kompenzovat pouze náklady nad rámec základních standardů hospodaření. U některých podopatření je toto již ošetřeno v rámci stanovené sazby a nemusí proto docházet ke snížení dotace. V jiných případech, kdy bude žadatel některé činnosti vykazovat jako plnění

systému podmíněnosti a zároveň se jedná o placenou podmínku v rámci podopatření AEKO, může docházet k odpočtům od sazby. Aktuálně však k uplatnění odpočtů za plnění podmíněnosti nedochází.

Výjimku tvoří případ, kdy je na ploše vymezen ochranný pás podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti zemědělcům (NV č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělci). V této situaci totiž nebude docházet k odpočtu ze sazby AEKO, ale na plochu tohoto ochranného pásu nebude sazba AEKO vůbec poskytnuta.

2.4 Odpočty sazeb při plnění podmínek přímých plateb

V případě, že zemědělec deklaruje danou činnost jako splnění podmínky přímých plateb a zároveň za ni pobírá podporu, nelze tuto činnost kompenzovat také v rámci podopatření AEKO. V takových případech bude proto docházet k odpočtu od sazby (výše odpočtu platná v roce 2025) uvedené v Tab. 1, a to konkrétně u těchto podopatření:

- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů**¹⁰: v podmínkách podopatření AEKO je stanovena podmínka pro DPB s výměrou nad 10 ha, aby na nich bylo při první seči ponecháno 3–15 % ploch neposečených. Jelikož je obdobná podmínka stanovena také v rámci požadavků přímých plateb

¹⁰ Neuplatní se u titulů Trvale podmačené a rašelinné louky, Ochrana modrásků, Ochrana chřástala polního, Suché stepní trávníky a vřesoviště, Málo úživné pastviny a Druhově bohaté pastviny. U těchto titulů není příplatek za ponechání neposečených ploch poskytován a z tohoto důvodu nedochází ani k odpočtu.

(v rámci základní celofaremní ekoplatby na zemědělské kultuře TTP), tedy s výjimkou, že zde je toto požadováno až na DPB s výměrou od 12 ha, dochází na těchto plochách k souběhu totožné podmínky. Z tohoto důvodu dochází při souběhu uvedených podpor k odpočtu platby AEKO, a to ve výši **15 EUR/ha**,

- v rámci podopatření **Pěstování meziplovin**: v podmínkách celofaremní ekoplatby je stanoveno udržitelně hospodařit s organickou hmotou, přičemž jednou z možností je plnění prostřednictvím pěstování meziplovin. Pokud za toto bude poskytnuta dotace a dojde k souběhu s podopatřením AEKO, je nutné odečíst částku **82 EUR/ha**, která vychází z nákladů na operace spojené s vysetím směsi a její likvidací,
- v rámci podopatření **Biopásy u titulu Krmné biopásy**: když osetá plocha biopásu plní neproduktivní plochu v rámci přímých plateb, je nutné odečíst částku **350 EUR/ha**,
- v rámci podopatření **Biopásy u titulu Nektarodárné biopásy**: když osetá plocha biopásu plní neproduktivní plochu v rámci přímých plateb, je nutné odečíst částku **416 EUR/ha**,
- v rámci podopatření **Biopásy u titulu Kombinované biopásy**: když osetá plocha biopásu plní neproduktivní plochu v rámci přímých plateb, je nutné odečíst částku **401 EUR/ha**,
- v rámci podopatření **Ochrana čejky chocholaté**: když osetá plocha plní neproduktivní plochu v rámci přímých plateb, je nutné odečíst částku **438 EUR/ha**,
- v rámci podopatření **Druhově bohaté pokrytí orné půdy**: když osetá plocha směsí druhově bohatého pokrytí plní neproduktivní plochu v rámci přímých plateb, je nutné odečíst částku **175 EUR/ha**,
- v rámci podopatření **Biopásy u titulu Krmné biopásy**, v podopatření **Ochrana čejky chocholaté** a **Druhově bohaté pokrytí orné půdy**: pomocí uvedených podopatření AEKO může zemědělec plnit podmínky diverzifikace plodin na orné půdě v rámci přímých plateb. Pokud mu za toto bude poskytnuta dotace a dojde k souběhu s podopatřením AEKO, je nutné odečíst částku **71 EUR/ha**, která vychází z nákladů na operace spojené s vysetím směsi a její likvidací,
- v rámci podopatření **Biopásy u titulu Nektarodárné biopásy**: pomocí titulu AEKO Nektarodárné biopásy může zemědělec plnit podmínky diverzifikace plodin na orné půdě v rámci přímých plateb. Pokud mu za toto bude poskytnuta dotace a dojde k souběhu s podopatřením AEKO, je nutné odečíst částku **29 EUR/ha**, která vychází z nákladů na operace spojené s vysetím směsi a její likvidací, přepočtena na délku období plnění víceletých podmínek, tedy dle podmínek na frekvenci vysetí tohoto typu biopásu,
- v rámci podopatření **Biopásy u titulu Kombinované biopásy**: pomocí titulu AEKO Nektarodárné biopásy může zemědělec plnit podmínky diverzifikace

plodin na orné půdě v rámci přímých plateb. Pokud mu za toto bude poskytnuta dotace a dojde k souběhu s podopatřením AEKO, je nutné odečíst částku **43 EUR/ha**, která vychází z nákladů na operace spojené s vyšetím směsi a její likvidací, přepočtena na délku období plnění víceletých podmínek, tedy dle podmínek na frekvenci vyšetí tohoto typu biopásu,

- v rámci podopatření **Integrovaná produkce ovoce**: na DPB, na který bude zároveň poskytnuta podpora na ovocný sad v rámci celofaremní ekoplatby a podopatření AEKO, dojde k odpočtu ve výši **18 EUR/ha**. Tato částka vychází z podmínky, že je požadován pokryv každého meziřadí a manipulačního prostoru sadu a jeho údržba mechanicky bez herbicidů jak v rámci přímých plateb, tak v rámci AEKO. Při souběhu podpor je proto nutné uvedenou částku z dotace AEKO odečíst,
- v rámci podopatření **Integrovaná produkce révy vinné**: na DPB, na který bude zároveň poskytnuta podpora na vinice v rámci celofaremní ekoplatby a podopatření AEKO, dojde k odpočtu ve výši **20 EUR/ha**. Tato částka vychází z podmínky, že je požadován pokryv každého druhého meziřadí a manipulačního prostoru a jeho údržba mechanicky bez herbicidů jak v rámci přímých plateb, tak v rámci AEKO. Při souběhu podpor je proto nutné uvedenou částku z dotace AEKO odečíst.

Od roku 2024 je nově zavedeno podopatření **Omezení používání pesticidů**

v OPVZ na orné půdě (čtyři tituly dle oblasti působnosti – Vodárenská nádrž Římov, Vodárenská nádrž Švihov, Vodárenská nádrž Vrchlice a Vodárenská nádrž Opatovice), a také zde bude reálně hrozit riziko souběhu s podmínkami přímých plateb. I v tomto podopatření bude tedy docházet v případě identifikovaného překryvu k odpočtu sazby (ve výši 11 EUR/ha), aby nebylo porušeno pravidlo dvojího financování.

U některých podopatření je uvedeno, že se jedná o výši odpočtu platnou v roce 2023. V průběhu období plnění víceletých podmínek může totiž dojít k modifikaci Strategického plánu SZP, a tak i ke změně výše odpočtu. Je proto nutné sledovat aktuální znění nařízení vlády, kde budou aktuální informace uvedeny.

2.5 Odpočty sazeb při souběhu podopatření AEKO s ekologickým zemědělstvím

Jak již bylo řečeno dříve, žádné náklady na stejnou činnost nesmí být financovány z veřejných zdrojů dvakrát. Zásadní je uplatnění tohoto pravidla pro ekologicky hospodařící zemědělce, kterým se krátí některé dotace v podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů. Detailně jsou odpočty při souběhu s ekologickým zemědělstvím uvedeny v kapitole věnované právě tomuto podopatření.

V případě podopatření Zatravňování orné půdy se ekologickým zemědělci na zatravňovaný DPB neposkytne dotace v ekologii, souběh tohoto podopatření s opatřením EZ tedy je možný, ale nikoliv souběh

dotačních podpor. Totožné je tomu také v případě kombinace podpory opatření Ekologické zemědělství a podopatření Bio-pásy, Ochrana čejky chocholaté a Druhově bohaté pokrytí orné půdy.

Podopatření Integrovaná produkce není na jednom dílu půdního bloku kombinovatelné s opatřením Ekologické zemědělství. Souběh těchto opatření tedy je umožněn, ale nikoliv na stejné ploše.

Úplně vyloučen je pak souběh podopatření Pěstování meziplodin a Krajinnotvorné sady s opatřením Ekologické zemědělství.

Složitým problémem je vzájemná kombinovatelnost různých dotačních zdrojů. Obecně lze říci, že neplatí žádné omezení, které by bránilo kombinaci dotací na dílu půdního bloku v rámci přímých plateb¹¹ a podopatřeními AEKO. Rovněž některé intervence plošného charakteru dle Strategického plánu SZP (Oblasti s přírodními a jinými omezeními, tzv. ANC¹², Oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě, opatření Agrolesnictví¹³) jsou s AEKO kombinovatelné. Kombinovatelnost AEKO s opatřením Ekologické zemědělství je možná, s výjimkou dílů půdních bloků zařazených v podopatření Integrovaná produkce a v podopatření Pěstování meziplodin. Jak je ale již výše vysvětleno, při kombinaci opatření Ekologické zemědělství s pod-

opatřením AEKO se některé platby snižují z důvodu zabránění dvojímu financování, případně se podpora EZ při souběhu vůbec neposkytne.

Kombinovatelnost podopatření AEKO na jednom dílu půdního bloku mezi sebou vzájemně je vyloučena povahou jednotlivých podopatření a titulů AEKO. Kombinovatelnost AEKO a dotačních zdrojů poskytovaných Ministerstvem životního prostředí je možná pouze pokud je hrazena jiná činnost, náklad nebo újma.

¹¹ Přímé platby zahrnují: základní podporu příjmu pro udržitelnost, platbu pro malé zemědělce, doplňkovou redistributivní podporu příjmu pro udržitelnost, režimy pro klima a životní prostředí, doplňkovou podporu příjmu pro mladé zemědělce a podporu příjmu vázanou na produkci.

¹² Dříve LFA

¹³ Dle nařízení vlády č. 140/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví, ve znění pozdějších předpisů.

3 Minimální požadavky pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin

Minimální požadavky pro používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin jsou další podmínky způsobilosti pro poskytování dotací. Pro zemědělce jsou tedy závazné v případě, že chtějí do některého podopatření AEKO vstoupit. Jak již bylo uvedeno dříve, jedná se o základní pravidla, za která zemědělcům nenáleží dotace, byť znamenají určité omezení hospodaření. Dle schématu (viz Obr. 2) se jedná o základní úroveň, tedy takzvanou běžnou zemědělskou praxi, která je dle své definice základem, od kterého se lze „odrazit“ a způsob hospodaření zlepšovat dle podmínek předpisů vyšší úrovně (zde již za úplaty). Tyto požadavky jsou žadatelé povinni dodržovat na celé výměře zemědělského podniku, a to bez ohledu na to, zda je daný DPB zařazen v AEKO.

Kontroly minimálních požadavků pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin provádí Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. V porovnání s právní úpravou platnou do roku 2023 jsou nově pravidla o stanovení minimálních požadavků pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin zařazena v nařízení vlády o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům.

Minimální požadavky pro použití hnojiv jsou v souladu s nitrátovou směrnicí¹⁴, jejíž vybrané požadavky jsou také součástí pravidel podmíněnosti (= Cross Compliance). Podstatné tedy je, že tyto vybrané podmínky platí i pro zemědělské podniky, které se nacházejí i mimo zranitelné oblasti dusičnany. Pravidla podmíněnosti jsou totiž závazná pro všechny zemědělce, kteří požadují platbu v některém podopatření AEKO.

Všichni žadatelé o podporu v rámci AEKO jsou povinni dodržet minimální požadavky pro použití hnojiv¹⁵:

- dodržovat zákaz použití dusíkatých hnojivých látek v období zákazu hnojení,
- dodržovat zákaz pěstování erozně nebezpečných plodin na pozemcích s vysokou sklonitostí (na pozemcích se sklonitostí převyšující 7°, jejichž jakákoliv část se nachází ve vzdálenosti menší než 25 m od útvaru povrchových vod, se nesmí pěstovat kukuřice, brambory, řepa, bob polní, sója, slunečnice nebo čirok),
- dodržovat zákaz používání dusíkatých hnojivých látek (s výjimkou sklídkových)

¹⁴ Směrnice Rady 91/676/EHS o ochraně vod před znečištěním způsobeném dusičnany ze zemědělských zdrojů. V ČR je implementována do tří národních předpisů (zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, zákon o hnojivech č. 156/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

¹⁵ Dle nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění pozdějších předpisů.

rostlinných zbytků) na zemědělskou půdu zaplavenou, přesycenou vodou, promrzlou nebo pokrytou sněhem,

- dodržovat rovnoměrné pokrytí pozemku při hnojení (nelze používat dusíkaté hnojivé látky, pokud způsob jejich užití nevede k rovnoměrnému pokrytí pozemku),
- dodržovat zákaz použití dusíkatých hnojivých látek na pozemcích s vysokou sklonitostí (na pozemcích s ornou půdou se sklonitostí převyšující 10° nebo s trvalým travním porostem se sklonitostí převyšující 12° se nesmí používat dusíkaté hnojivé látky, s výjimkou tuhých statkových a organických hnojiv, v případě orné půdy bez porostu zapravených do 24 hodin po jejich použití a přívodu dusíku ve výkalech a moči při pastvě hospodářských zvířat na pozemku). Požadavek se nevztahuje na ponechané sklíditelné rostlinné zbytky.

Minimální požadavky pro použití přípravků na ochranu rostlin obsahují obecné zásady na jejich používání, požadavky na způsobilost pro nakládání s nimi, požadavky na jejich skladování a na vedení evidence. Všechny požadavky jsou stanoveny na základě platných národních právních předpisů.

Všichni žadatelé o podporu v rámci AEKO jsou povinni dodržovat minimální požadavky pro použití přípravků na ochranu rostlin¹⁶:

- používat přípravky na ochranu rostlin pro profesionální uživatele získané od registrovaného distributora, nebo u kterých je držitelem povolení,
- zajistit skladování přípravku určeného pro profesionální uživatele, pouze pokud je obdržel od registrovaného distributora, nebo pokud je držitelem povolení.

Kromě uvedených minimálních požadavků musí žadatelé o podopatření AEKO splňovat i následující:

- v případě použití hnojiv vést evidenci hnojení v souladu se zákonem o hnojivech¹⁷ (o množství, druhu a době jejich použití podle jednotlivých pozemků, plodin a let),
- v případě použití přípravků na ochranu rostlin vést záznamy o používání těchto přípravků v souladu s předpisem EU¹⁸,
- uchovávat tyto evidence pro potřeby kontroly prokazující poskytnutí a užití dotace minimálně po dobu 10 let¹⁹.

¹⁶ Dle zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, rostlinných biostimulantech a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹ Dle zákona č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

4 Omezení používání pesticidů v ochranných pásmech vodních zdrojů na orné půdě

4.1 Úvod

V letech 2019–2023 probíhal pilotní program „Podpora opatření ke snížení dopadu zemědělské prvovýroby v ochranném pásmu Vodárenské nádrže Švihov na řece Želivce“ podporovaný Ministerstvem zemědělství, který byl prvním významným krokem ke snížení vnosu POR do povrchových vod v povodí Vodárenské nádrže Švihov. V rámci realizace tohoto programu byla započata intenzivní spolupráce mezi zemědělský hospodařícími subjekty a vodohospodáři v povodí nejvýznamnější vodárenské nádrže v České republice. Přínosem studie bylo především výrazné snížení vstupu POR do půdních a vodních ekosystémů. Zároveň došlo na základě vyhodnocování výsledků monitoringu jakosti povrchových vod a výsledků hlášení POR zemědělskými subjekty k upřesnění seznamu účinných látek, jejichž použití bylo následně omezeno nebo zakázáno v podmínkách Strategického plánu Společné zemědělské politiky (viz toto podopatření). Jedná se zejména o zákaz použití látky metazachlor, který patří mezi významné kontaminanty většiny přítoků Vodárenské nádrže Švihov. Na základě zkušeností z pilotního projektu realizovaného v ochranném pásmu Vodárenské nádrže Švihov na Želivce, ze které je zásobováno 1,5 mil. obyvatel pitnou vodou, byl tento

způsob hospodaření navržen i pro další vodárenské nádrže (VN) České republiky, a to VN Vrchlice, VN Římov a VN Opatovice.

Podopatření Omezení používání pesticidů v ochranných pásmech vodních zdrojů na orné půdě je nově zavedenou podporou v České republice v rámci AEKO od roku 2024. Jde o hospodaření na standardní orné půdě v ochranných pásmech, resp. povodích vodárenských nádrží sloužících pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou, kdy je podporováno omezení množství aplikovaných prostředků na ochranu rostlin. Je tak snížen smyv nebo průnik těchto látek a jejich reziduí do podzemních a povrchových vod. V rámci tohoto podopatření jsou přesně stanoveny maximální limity pro účinné látky obsažené v přípravcích na ochranu rostlin (POR) a způsob jejich použití v návaznosti na pěstované plodiny. O aplikaci POR je zároveň prováděno hlášení, kdy kontrola této podmínky je zajišťována delegovaným subjektem – Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským (ÚKZÚZ).

Pro zemědělské podnikatele s výměrou zemědělské půdy nad 200 ha je stanovena povinnost vést a předávat záznamy o aplikovaných POR a pomocných prostředcích na ochranu rostlin²⁰ (<https://ukzuz.gov.cz/public/portal/ukzuz/pripravky-na-or/>

²⁰ Dle § 60 odst. 7 zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

kontrola-por/vr). V rámci podopatření Omezení používání pesticidů v ochranných pásmech vodních zdrojů na orné půdě je žadatelovou povinností, ať už má výměru zemědělské půdy pod nebo nad 200 ha, tzn. vždy, vést záznamy v elektronické podobě a předávat je do 2 kalendářních dnů po aplikaci do Jednotného úložiště dat evidence POR (JUDPOR) na Portálu farmáře. V cílovém systému JUDPOR dochází k výpočtu dávky účinné látky dle číselníku POR ÚKZÚZ a k dopočetění prvního data předání příslušné aplikace POR do jednotného úložiště.

4.1.1 Ochranná pásma

V České republice se jako zdroje pitných vod využívají podzemní a povrchové vody. K jejich ochraně jsou vytyčena ochranná pásma (OP) podzemních a povrchových vod I. a II. stupně (dříve pásma hygienické ochrany vod – PHO)²¹.

- V **ochranném pásmu I. stupně** je jakákoli zemědělská činnost zcela vyloučena.
- V **ochranném pásmu II. stupně** je možná aplikace těch přípravků, které pro daný typ zdroje nepředstavují významné riziko kontaminace.

Na pozemku, který se nachází ve II. stupni OP povrchového zdroje vody nesmí být použity:

- **„přípravky vyloučené z použití v ochranném pásmu II. stupně zdrojů povrchových vod“** a

- **„přípravky vyloučené z použití v ochranném pásmu II. stupně zdrojů podzemních a povrchových vod.“**

Na pozemku, který se nachází ve II. stupni OP podzemního zdroje vody nesmí být použity:

- **„přípravky vyloučené z použití v ochranném pásmu II. stupně zdrojů podzemních vod“** a
- **„přípravky vyloučené z použití v ochranném pásmu II. stupně zdrojů podzemních a povrchových vod.“**

POR je nutné používat v souladu se všemi údaji na etiketě¹⁸, kde jsou i jiná omezení než jen vyloučení z II. stupně OPVZ.

Na etiketách přípravků je vyloučení POR z použití v ochranných pásmech uvedeno následovně:

- Přípravek je vyloučen z použití v ochranném pásmu **II. stupně zdrojů povrchové vody**,
- Přípravek je vyloučen z použití v ochranném pásmu **II. stupně zdrojů podzemní vody**,
- Přípravek je vyloučen z použití v ochranném pásmu **II. stupně zdrojů podzemních a povrchových vod**.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS, ve znění pozdějších předpisů.

²¹ Dle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

K vyhledávání POR lze využít Registr POR, kde lze po zaškrtnutí ve „Výběru z předdefinovaných filtrů“ vyhledat POR z hlediska rizika pro zdroje pitné vody.

Pásma hygienické ochrany vod stanovena vodoprávními úřady před nabytím účinnosti vodního zákona, tj. před 1. 1. 2002, dle předchozích právních předpisů, jsou dle výkladu Ministerstva životního prostředí platná do doby, než dojde k jejich změně nebo zrušení. Přípravky vyloučené z použití v ochranném pásmu II. stupně povrchového a/nebo podzemního zdroje vody nesmí být použity na pozemcích, které se nacházejí v II. stupni OPVZ a PHO příslušného vodního zdroje.

Přípravky, které byly dříve vyloučeny z tzv. PHO, byly znovu přehodnoceny podle plat-

ných kritérií pro ochranná pásma II. stupně podzemních a povrchových vod.

4.1.2 Vodárenské nádrže

Podopatření Omezení používání pesticidů v ochranných pásmech vodních zdrojů na orné půdě tedy nabízí čtyři tituly – Vodárenská nádrž Římov, Vodárenská nádrž Švihov, Vodárenská nádrž Vrchlice a Vodárenská nádrž Opatovice.

Vodárenská nádrž Římov

Vodní dílo Římov (Povodí Vltavy) je vodárenskou nádrží, vybudovanou v říčním kilometru 21,85 řeky Malše jižně od Českých Budějovic, na jihovýchodním okraji obce Římov. Z hlediska objemu a odebíraného množství vody jde o největší vodárenskou nádrž v jižních Čechách. VN Římov je hlavním zdrojem pro zásobování jižních Čech

Vodárenská nádrž Římov

pitnou vodou a její ochrana je zabezpečena stanovenými zásadami hygienické ochrany a hospodaření v ochranných pásmech nádrže. Mezi nejčastěji pěstované plodiny ve způsobilé ploše pro poskytnutí dotace patří pšenice setá, kukuřice, řepka ozimá a oves (dle LPIS).

Výměra povodí VN Římov činí 48 840 ha, přičemž dle LPIS je umožněno poskytnout podporu na DPB se zemědělskou kulturou standardní orná půda o celkové výměře 2 010 ha.

Vodárenská nádrž Švihov

Hráz vodního díla Želivka – Švihov (Povodí Vltavy) je situována na řece Želivce 4 km od soutoku se Sázavou. Hlavním účelem VN je zásobování pitnou vodou hlavní město

Prahu, středočeskou oblast a části jihočeské a východočeské oblasti České republiky. Mezi nejčastěji pěstované plodiny ve způsobilé ploše pro poskytnutí dotace patří kukuřice, ječmen jarní, konzumní brambory a řepka ozimá (dle LPIS).

Výměra povodí VN Švihov činí 117 830 ha, přičemž dle LPIS je umožněno poskytnout podporu na DPB se zemědělskou kulturou standardní orná půda o celkové výměře 45 952 ha.

Vodárenská nádrž Vrchlice

Vodárenská nádrž Vrchlice (Povodí Labe) nacházející se nedaleko města Kutná Hora je součástí kulturní zemědělsky využívané krajiny s řadou sídel. Hlavními účely VN Vrchlice patří především akumulace vody

Vodárenská nádrž Švihov

pro vodárenské využití, zajištění minimálního zůstatkového průtoku v profilu pod hrází, energetické využití odtoku vody z nádrže a v neposlední řadě i částečná ochrana území ležícího pod hrází před velkými vodami. Z důvodu zajištění potřebné kvality pitné vody je v ochranných pásmech vodárenského zdroje dodržován zpřísněný režim hospodaření. Systematicky jsou monitorovány zásadní procesy ovlivňující kvalitu vody v nádrži. Mezi nejčastěji pěstované plodiny ve způsobilé ploše pro poskytnutí dotace patří pšenice setá, kukuřice, řepka ozimá a oves (dle LPIS).

Výměra povodí VN Vrchlice činí 9 765 ha, přičemž dle LPIS je umožněno poskytnout podporu na DPB se zemědělskou kulturou standardní orná půda o celkové výměře 4 918 ha.

Vodárenská nádrž Opatovice

Vodárenská nádrž Opatovice (Povodí Moravy) na řece Malá Haná se nachází v blízkosti stejnojmenné obce. Hlavním účelem nádrže je zajištění vody pro zásobování obyvatelstva, proto v jejím okolí byla v roce 1986 vyhlášena pásma hygienické ochrany a vyloučena rekreace. Od roku 2008 je její průtok využit při výrobě elektrické energie v malé vodní elektrárně. Mezi nejčastěji pěstované plodiny ve způsobilé ploše pro poskytnutí dotace patří kukuřice, pšenice setá a ječmen jarní (dle LPIS).

Výměra povodí VN Opatovice činí 4 387 ha, přičemž dle LPIS je umožněno poskytnout podporu na DPB se zemědělskou kulturou standardní orná půda o celkové výměře 835 ha.

Vodárenská nádrž Vrchlice

Vodárenská nádrž Opatovice

4.2 Cíl a přínos

Podopatření reaguje na slabou stránku v podobě vysoké frekvence výskytu reziduí pesticidů a jejich metabolitů nad stanovenými limity v pitné vodě a kontaminaci povrchových a podzemních vod na celém území České republiky. Vlivem používaných přípravků na ochranu rostlin na zemědělských pozemcích v důsledku intenzivní zemědělské činnosti při pěstování plodin na orné půdě dochází v blízkosti vodárenských nádrží, které jsou významnými zdroji pitné vody pro obyvatelstvo, ke zvýšenému výskytu pesticidů a jejich metabolitů.

V rámci podopatření se vychází z nastavení pravidel používání POR s účinnými látkami

z minimálních, resp. obvyklých povolených dávek POR uvedených v Registru POR v povodí těchto vodárenských nádrží, které slouží k zásobování obyvatel pitnou vodou, přičemž jsou snižovány dávky účinných látek již povolených a zároveň nejčastěji používaných POR.

Stanovené podmínky přispívají k plnění cílů Evropské unie (EU) a jsou stanoveny s ohledem na kategorizaci zemědělských výrobních oblastí a podoblastí. V rámci tohoto podopatření je ve všech vodárenských nádržích zcela vyloučena aplikace POR obsahující účinnou látku *dimethachlor*, *metazachlor* a *metolachlor*. Dále je stanoveno omezení aplikace POR s účinnou látkou *Tebuconazole*, která se řadí mezi nebezpečné účinné látky uvedené v databázi pesticidů EU²².

²² https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/eu-pesticides-database_en

Podmínka, která zavádí maximální limity sledovaných účinných látek, zajišťuje pozitivní dopad na snižování obsahu reziduí pesticidů v půdě a vodě. Snižování obsahu těchto reziduí pesticidů bude mít pozitivní vliv na biodiverzitu a lidské zdraví.

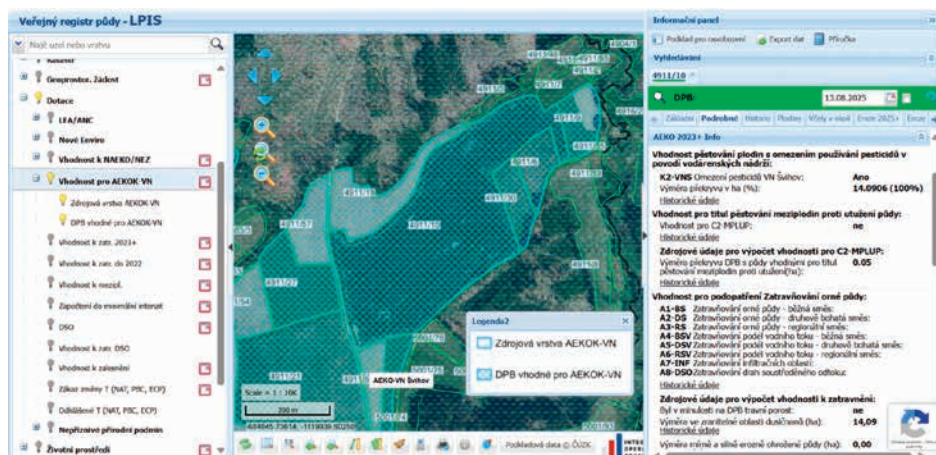
Dotační podpora za omezení používání pesticidů při pěstování plodin v OPVZ směřuje pouze na pozemky, které se nacházejí na předem vymezeném území ve vrstvě pěstování plodin s omezením používání pesticidů v povodí příslušné vodárenské nádrže v LPIS.

Kontrolu toho, zda je díl půdního bloku vhodný k zařazení do jednoho ze čtyř titulů v rámci podopatření Omezení používání pesticidů v ochranných pásmech vodních zdrojů na orné půdě, lze provést jednoduše v LPIS (dostupný z <https://mze.gov.cz/public/web/mze/farmer/LPIS/>). DPB způsobilé pro zařazení mají v LPIS napočten příznak vhodnosti pro daný titul.

1. Příznak vhodnosti k zařazení do vybraného titulu lze najít na detailu konkrétního dílu půdního bloku na záložce „Podrobně“ v sekci „AEKO 2023+ Info“, položka „Vhodnost pěstování plodin s omezením používání pesticidů v povodí vodárenských nádrží“. Pro titul VN Římov je způsobilý pouze ten DPB, který má vymezenou vrstvu K1-VNR. Pro titul VN Švihov je způsobilý pouze ten DPB, který má vymezenou vrstvu K2-VNS. Pro titul VN Vrchlice je způsobilý pouze ten DPB, který má vymezenou vrstvu K3-VNV. Pro titul VN Opatovice je způsobilý pouze ten DPB, který má vymezenou vrstvu K4-VNO.

2. Vhodnost k zařazení do tohoto podopatření lze také graficky znázornit v mapě zvýrazněním vrstvy (viz Obr. 2), resp. zapnutím žárovky v uzlu „Dotace → Vhodnost pro AEKO-VN“.

3. Informaci o vhodnosti k zařazení za všechny DPB uživatele lze získat v LPIS pomocí tisku č. 3.1.

Obr. 3 Ukázka grafického znázornění DPB vhodného k pěstování plodin s omezením používání pesticidů

4.2.1 Sazba dotace

Roční výše podpory v podopatření (v titulech VN Římov, VN Švihov, VN Vrchlice a VN Opatovice) činí:

- **151 EUR/ha** standardní orné půdy.

Sazba dotace byla stanovena na základě těchto předpokladů:

Výše příspěvku na úhradu ze standardní orné půdy byla stanovena podle podniků hospodařících v okolí VN Švihov, kdy byly do výpočtu zahrnuty zemědělské plodiny, které jsou z hlediska osevních ploch významné (tvoří cca 55 % standardní orné půdy), a to pšenice ozimá, řepka ozimá a ječmen jarní.

V důsledku intenzivní zemědělské činnosti při pěstování plodin na standardní orné půdě dochází v blízkosti vodárenských nádrží, které jsou významnými zdroji pitné vody pro obyvatelstvo, ke zvýšenému výskytu pesticidů a jejich metabolitů.

Opatření vede ke zvýšenému tlaku plevelů, chorob a škůdců. Tento tlak je zmírňován použitím jiných, z pohledu ochrany přírodního zdroje, šetrnějších POR. Náklady na tyto POR bývají zpravidla vyšší, případně mají nižší účinek vůči škodlivým činitelům. Omezování vlivu houbových chorob a škůdců je tak mnohem více závislé na počasí v průběhu vegetace, což má také negativní vliv na produkci (hektarové výnosy) pěstovaných plodin.

Sazba je vyplácena vždy v korunách, přičemž přepočet se provádí podle směnného kurzu uveřejněného v posledním Úředním věstníku EU vydaném v kalendářním

roce, který předchází roku, za který se dotace poskytuje.

4.3 Podmínky

4.3.1 Vstupní podmínky pro zařazení do titulu v rámci podopatření

Podpora je poskytována na díl půdního bloku s druhem zemědělské kultury standardní orná půda (označeno v LPIS písmenem „R“), který je v LPIS označen jako vhodný pro tento titul.

Minimální výměra pro zařazení do podopatření je **1 ha** standardní orné půdy.

Podopatření je členěno do 4 titulů – Vodárenská nádrž Římov, Vodárenská nádrž Švihov, Vodárenská nádrž Vrchlice a Vodárenská nádrž Opatovice.

Žadatel v žádosti o zařazení do tohoto podopatření uvádí seznam a výměru jednotlivých DPB vedených v LPIS s druhem zemědělské kultury standardní orná půda, včetně uvedení jednotlivých titulů. Při zařazení se rozlišují jednotlivé tituly, přičemž na daném DPB musí být v LPIS vymezena vrstva pěstování plodin s omezením používání pesticidů v povodí příslušné vodárenské nádrže.

Podopatření Omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě je od roku 2024 na jednom DPB kombinovatelné s podopatřením Biopásy, Druhově bohaté pokrytí orné půdy a Integrovaná produkce zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor podle NV č. 80, přičemž pokud se překrývají obě dvě podopatření

vzájemně na jedné ploše, platba bude poskytnuta jen na plochu s biopásem, druhově bohatým pokrytím nebo pěstovanou plodinou v rámci podopatření Integrovaná produkce zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor.

Ošetření je také souběh s opatřením Ekologické zemědělství. Zařadit do podopatření Omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě lze DPB, který není ke dni podání žádosti o zařazení evidován v systému ekologického zemědělství²³ nebo v etapě přechodného období podle zákona o ekologickém zemědělství.

Kombinovat podopatření Omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě na zemědělské kultuře standardní orná půda je dále možné i s opatřením Agrolesnické systémy (silvoorebný systém)²⁴. Platba se v takovém případě poskytne pouze na plochu mezi ochrannými pásy dřevin.

4.3.2 Podmínky podopatření

Podmínky podopatření se rozlišují na takové, za které je poskytována podpora (jedná se tedy o hrazené podmínky, které jsou kompenzovány v sazbě) a podmínky doplňkové, jejichž plnění sice podmiňuje příjem dotace, ale tyto podmínky nejsou

přímo hrazeny v rámci dotace. Kalkulace sazby tedy doplňkové podmínky nezohledňuje.

Podrobný popis společné doplňkové podmínky pro všechny tituly, které nejsou kompenzovány v dotaci:

Po celou dobu pětiletého období plnění víceletých podmínek vést záznamy o použití přípravku na ochranu rostlin²⁵ a pomocného přípravku na ochranu rostlin **v elektronické podobě**.

- Záznamy o použití přípravku na ochranu rostlin a pomocného prostředku na ochranu rostlin musí být vedeny v elektronické podobě vždy k DPB zařazeného do jednoho z titulu, a to **bez ohledu na obhospodařovanou výměru**.
- Záznamy musí být předány **do 2 kalendářních dnů po aplikaci ÚKZÚZ** dle stanoveného formátu evidence²⁶.
- V prvním roce pětiletého období plnění víceletých podmínek musí být podmínka dodržována **od 1. června**.
- Záznamy jsou předávány prostřednictvím **Jednotného úložiště dat evidence POR, tzv. JUDPOR**, na Portálu

²³ Dle nařízení vlády č. 81/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴ Dle nařízení vlády č. 140/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵ Dle § 9 odst. 2 písm. d) nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶ Dle § 11 odst. 2 a přílohy č. 5 vyhlášky č. 132/2018 Sb., o přípravcích a pomocných prostředcích na ochranu rostlin, ve znění pozdějších předpisů.

farmáře. Data lze předat přímo z aplikace „Evidence přípravků a hnojiv“, nebo předáním z komerčního SW (webovou službou nebo ručním nahráním souboru ve formátu „xml“ po přihlášení na Portálu farmáře do aplikace JUDPOR).

Podmínky titulu Vodárenská nádrž Římov

Podrobný popis podmínek titulu, které jsou kompenzovány v dotaci:

V pětiletém období plnění víceletých podmínek nepoužívat přípravky na ochranu rostlin, které obsahují stanovené zakázané účinné látky.

- Ze spektra přípravků na ochranu rostlin byly vyloučeny ty s největším negativním dopadem na životní prostředí.
- V titulu Vodárenská nádrž Římov se jedná o tyto účinné látky:
 - dimethachlor, chlortoluron, metazachlor, metolachlor, quinmerac, S-metolachlor a terbutylazin
- V případě porušení podmínky v prvním roce pětiletého období plnění víceletých podmínek v termínu do 31. května, dotace nebude na daný DPB poskytnuta.
- Některé pesticidy jsou rizikové pro zdraví, složky prostředí a biodiverzitu. Cílem je vyloučit pesticidy, které obsahují rizikové účinné látky.
- Některé přípravky na ochranu rostlin, které obsahují uvedené zakázané účinné látky, byly vyřazeny na základě nepří-

znivých ekotoxikologických vlastností. Tradiční účinné látky doposud využívané proti klíčovým patogenům a škůdcům ubývají, což logicky směřuje k jejich nahrazení biologickými a dalšími nechemickými prostředky určenými pro ekologickou produkci. Předností těchto nechemických prostředků ochrany je především skutečnost, že nezanedávají rezidua a pokud ano, odbourávají se velmi rychle. Navíc, až na některé výjimky, jsou šetrné k ne-cílovým organismům. Na druhou stranu je jejich účinnost pomalejší či nižší. Nezbytné je proto provádění preventivních a dalších podpůrných opatření.

Po celou dobu pětiletého období plnění víceletých podmínek neaplikovat na pozemcích obhospodařovaných v povodí Vodárenské nádrže Římov přípravky na ochranu rostlin, které jsou vyloučeny z ochranného pásma II. stupně zdrojů povrchových vod, a přípravky na ochranu rostlin, které jsou vyloučeny z ochranného pásma II. stupně zdrojů podzemních a povrchových vod.

- Tato podmínka je ověřována na dílech půdních bloků se zemědělskou kulturou standardní orná půda v povodí Vodárenské nádrže Římov, a to v II. i mimo II. stupeň OPVZ, na kterých se žadatel zavázal dodržovat podmínky.
- Upozorňujeme, že na pozemku, kde je třeba chránit „povrchový zdroj pitné vody“, nesmí být použit přípravek, který má na etiketě v návaznosti na rozhodnutí o povolení ÚKZÚZ uvedenu větu:
 - „přípravek je vyloučen z použití v ochranném pásmu II. stupně zdrojů povrchové vody, ani

- „přípravek je vyloučen z použití v ochranném pásmu II. stupně zdrojů podzemní a povrchové vody“.
- Dojde-li ke zjištění, že byly na DPB ve II. stupni OPVZ povrchového zdroje vody použity POR, které jsou vyloučeny z použití v tomto pásmu, bude zahájena mimořádná kontrola podmíněnosti PPH 7²⁷ a zhodnocen požadavek č. 7.5²⁸ ze strany ÚKZÚZ.
- Každoročně umožnit aplikovat v případě použití přípravku na ochranu rostlin obsahující vyjmenovanou účinnou látku.
- Jedná se o podmínku, která je vyžadována každý rok v pětiletém období plnění víceletých podmínek.
- V titulu Vodárenská nádrž Římov se jedná o tyto účinné látky:

Tab. 2 Přehled maximálních možných dávek pro účinné látky obsažené v POR

Účinná látka	Maximální dávka	Výjimka
azoxystrobin	150 g/ha	
bentazon	760 g/ha	víceleté píceřiny a obilniny s jejich podsevem
clomazone	65 g/ha	
glyfosát	1 080 g/ha	
mesotrione	110 g/ha	
pethoxamid	1 200 g/ha	
tebuconazole	odpovídá nejnižší hranici povolené dávky pro danou pěstovanou plodinu	
diflufenican	v dávce odpovídající snížení limitu o 25 % z maximální povolené dávky pro danou plodinu, přičemž pokud snížení o 25 % bude nad hodnotou minimálního limitu, bude použita minimální povolená dávka pro danou plodinu	
fluroxypyr		
flufenacet		
trinexapac-ethyl		
thiencarbazone-methyl		

²⁷ Povinný požadavek hospodaření (PPH) 7 – Uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ Dodržení omezení pro použití přípravku na ochranu rostlin v pásmu ochrany zdrojů podzemních vod nebo vodárenských nádrží.

Po celou dobu pětiletého období plnění víceletých podmínek dodržet opatření stanovená pro použití přípravku na ochranu rostlin se stejnou účinnou látkou na stejném pozemku.

- POR je nutné používat vždy v souladu se všemi údaji na etiketě.
- Je nutné, aby byly vždy zároveň zohledněny požadavky při použití POR se stejnou účinnou látkou na stejném pozemku, jelikož se mezi účinnými látkami s omezením použití může vyskytovat i účinná látka *pethoxamid* či *tebucanazole*, kdy je povinností žadatele, aby byly takové POR použity se stejnou účinnou látkou jen 1x za 2 roky na stejném pozemku.

Podmínky titulu Vodárenská nádrž Švihov

Podrobný popis podmínek titulu, které jsou kompenzovány v dotaci:

V pětiletém období plnění víceletých podmínek nepoužívat přípravky na ochranu rostlin, které obsahují stanovené zakázané účinné látky.

- Ze spektra přípravků na ochranu rostlin byly vyloučeny ty s největším negativním dopadem na životní prostředí.
- V titulu Vodárenská nádrž Švihov se jedná o tyto účinné látky:
 - dimethachlor, chlortoluron, metazachlor, metolachlor, quinmerac, S-metolachlor a terbuthylazin
- V případě porušení podmínky v prvním roce pětiletého období plnění víceletých

podmínek v termínu do 31. května, dotace nebude na daný DPB poskytnuta.

- Některé pesticidy jsou rizikové pro zdraví, složky prostředí a biodiverzitu. Cílem je vyloučit pesticidy, které obsahují rizikové účinné látky.
- Některé přípravky na ochranu rostlin, které obsahují uvedené zakázané účinné látky, byly vyřazeny na základě nepříznivých ekotoxikologických vlastností. Tradiční účinné látky doposud využívané proti klíčovým patogenům a škůdcům ubývají, což logicky směřuje k jejich nahrazování biologickými a dalšími nechemickými prostředky určenými pro ekologickou produkci. Předností těchto nechemických prostředků ochrany je především skutečnost, že nezanechávají rezidua a pokud ano, odbourávají se velmi rychle. Navíc, až na některé výjimky, jsou šetrné k ne-cílovým organismům. Na druhou stranu je jejich účinnost pomalejší či nižší. Nezbytné je proto provádění preventivních a dalších podpůrných opatření.

Po celou dobu pětiletého období plnění víceletých podmínek neaplikovat na pozemcích obhospodařovaných v povodí Vodárenské nádrže Švihov přípravky na ochranu rostlin, které jsou vyloučeny z ochranného pásma II. stupně zdrojů povrchových vod, a přípravky na ochranu rostlin, které jsou vyloučeny z ochranného pásma II. stupně zdrojů podzemních a povrchových vod.

- Tato podmínka je ověřována na dílech půdních bloků se zemědělskou kulturou standardní orná půda v povodí Vodárenské nádrže Švihov, a to v II. i mimo

II. stupeň OPVZ, na kterých se žadatel zavázal dodržovat podmínky.

- Upozorňujeme, že na pozemku, kde je třeba chránit „povrchový zdroj pitné vody“, nesmí být použit přípravek, který má na etiketě v návaznosti na rozhodnutí o povolení ÚKZÚZ uvedenu větu:
 - „přípravek je vyloučen z použití v ochranném pásmu II. stupně zdrojů povrchové vody, ani
 - „přípravek je vyloučen z použití v ochranném pásmu II. stupně zdrojů podzemní a povrchové vody“.
- Dojde-li ke zjištění, že byly na DPB ve II. stupni OPVZ povrchového zdroje vody

použity POR, které jsou vyloučeny z použití v tomto pásmu, bude zahájena mimořádná kontrola podmíněnosti PPH 7²⁸ a zhodnocen požadavek č. 7.5²⁹ ze strany ÚKZÚZ.

Každoročně umožnit aplikovat v případě použití přípravku na ochranu rostlin obsahující vyjmenovanou účinnou látku.

- Jedná se o podmínku, která je vyžadována každý rok v pětiletém období plnění víceletých podmínek.
- V titulu Vodárenská nádrž Švihov se jedná o tyto účinné látky:

Tab. 3 Přehled maximálních možných dávek pro účinné látky obsažené v POR

Účinná látka	Maximální dávka	Výjimka
azoxystrobin	150 g/ha	
bentazon	760 g/ha	víceleté píceřiny a obilniny s jejich podsevem
clomazone	65 g/ha	
glyfosát	1 080 g/ha	
mesotrione	110 g/ha	
pethoxamid	1 200 g/ha	
tebuconazole	odpovídá nejnižší hranici povolené dávky pro danou pěstovanou plodinu	
diflufenican	v dávce odpovídající snížení limitu o 25 % z maximální povolené dávky pro danou plodinu, přičemž pokud snížení o 25 % bude nad hodnotou minimálního limitu, bude použita minimální povolená dávka pro danou plodinu	
fluroxypyr		
flufenacet		
trinexapac-ethyl		
thiencarbazone-methyl		

Po celou dobu pětiletého období plnění víceletých podmínek dodržet opatření stanovená pro použití přípravku na ochranu rostlin se stejnou účinnou látkou na stejném pozemku.

- POR je nutné používat vždy v souladu se všemi údaji na etiketě.
- Je nutné, aby byly vždy zároveň zohledněny požadavky při použití POR se stejnou účinnou látkou na stejném pozemku, jelikož se mezi účinnými látkami s omezením použití může vyskytovat i účinná látka *pethoxamid* či *tebucanazole*, kdy je povinnost žadatele, aby byly takové POR použity se stejnou účinnou látkou jen 1x za 2 roky na stejném pozemku.

Podmínky titulu Vodárenská nádrž Vrchlice

Podrobný popis podmínek titulu, které jsou kompenzovány v dotaci:

V pětiletém období plnění víceletých podmínek nepoužívat přípravky na ochranu rostlin, které obsahují stanovené zakázané účinné látky.

- Ze spektra přípravků na ochranu rostlin byly vyloučeny ty s největším negativním dopadem na životní prostředí.
- V titulu Vodárenská nádrž Vrchlice se jedná o tyto účinné látky:
 - dimethachlor
 - bentazon – lze aplikovat pouze u víceletých píceň a obilnin s jejich podsevem
 - chlortoluron – lze aplikovat k plodinám nacházejícím se mimo II. stupeň OPVZ Vodárenské nádrže Vrchlice

- metazachlor
- metolachlor
- S-metolachlor
- terbutylazin – lze aplikovat k plodinám nacházejícím se mimo II. stupeň OPVZ Vodárenské nádrže Vrchlice

- V případě porušení podmínky v prvním roce pětiletého období plnění víceletých podmínek v termínu do 31. května, dotace nebude na daný DPB poskytnuta.
- Zákaz aplikace POR s účinnou látkou *chlortoluron* nebo *terbutylazin* se týká těch DPB, které se nachází pouze ve II. stupni OPVZ Vodárenské nádrže Vrchlice. Na DPB mimo II. stupeň OPVZ Vodárenské nádrže Vrchlice se podmínka nevztahuje (mimo II. stupeň OPVZ lze přípravky s chlortoluronem, terbutylazinem použít).
- Některé pesticidy jsou rizikové pro zdraví, složky prostředí a biodiverzitu. Cílem je vyloučit pesticidy, které obsahují rizikové účinné látky.
- Některé přípravky na ochranu rostlin, které obsahují uvedené zakázané účinné látky, byly vyřazeny na základě nepříznivých ekotoxikologických vlastností. Tradiční účinné látky doposud využívané proti klíčovým patogenům a škůdcům ubývají, což logicky směřuje k jejich nahrazování biologickými a dalšími nechemickými prostředky určenými pro ekologickou produkci. Předností těchto nechemických prostředků ochrany je především skutečnost, že nezanechávají rezidua a pokud ano, odbourávají se velmi rychle. Navíc, až na některé výjimky,

jsou šetrné k necílovým organismům. Na druhou stranu je jejich účinnost pomalejší či nižší. Nezbytné je proto provádění preventivních a dalších podpůrných opatření.

Po celou dobu pětiletého období plnění víceletých podmínek neaplikovat na pozemcích obhospodařovaných ve II. stupni ochranného pásma VN Vrchlice přípravky na ochranu rostlin, které jsou vyloučeny z ochranného pásma II. stupně zdrojů povrchových vod, a přípravky na ochranu rostlin, které jsou vyloučeny z ochranného pásma II. stupně zdrojů podzemních a povrchových vod.

- Tato podmínka je ověřována na dílech půdních bloků se zemědělskou kulturou standardní orná půda nacházející se ve II. stupni OPVZ VN Vrchlice, na kterých se žadatel zavázal dodržovat podmínky.
- Dojde-li ke zjištění, že byly na DPB ve II. stupni OPVZ povrchového zdroje vody použity POR, které jsou vyloučeny z použití v tomto pásmu, bude zahájena mimořádná kontrola podmíněnosti PPH 7²⁸ a zhodnocen požadavek č. 7.5²⁹ ze strany ÚKZÚZ.

Každoročně umožnit aplikovat v případě použití přípravku na ochranu rostlin obsahující vyjmenovanou účinnou látku.

- Jedná se o podmínku, která je vyžadována na každý rok v pětiletém období plnění víceletých podmínek.
- V titulu Vodárenská nádrž Vrchlice se jedná o tyto účinné látky:

Tab. 10 Přehled maximálních možných dávek pro účinné látky obsažené v POR

Účinná látka	Maximální dávka
glyphosát	1080 g/ha
mesotrione	110 g/ha
terbutylazin	650 g/ha na DPB, který se nachází mimo II. stupeň ochranného pásma vodního zdroje Vodárenské nádrže Vrchlice

- Použití POR s účinnou látkou *glyphosát* (maximální dávka 1 080 g/ha) a *mesotrione* (maximální dávka 110 g/ha) nesmí být provedeno na zařazených DPB v titulu Vodárenská nádrž Vrchlice (v II. i mimo II. stupeň OPVZ).
- Omezení se týká i při použití POR s účinnou látkou *terbutylazin* (maximální dávka 650 g/ha) na DPB, který se nachází mimo II. stupeň OPVZ Vodárenské nádrže Vrchlice.

Po celou dobu pětiletého období plnění víceletých podmínek dodržet opatření stanovená pro použití přípravku na ochranu rostlin se stejnou účinnou látkou na stejném pozemku.

- POR je nutné používat vždy v souladu se všemi údaji na etiketě.
- Je nutné, aby byly vždy zároveň zohledněny požadavky při použití POR se stejnou účinnou látkou na stejném pozemku, jelikož se mezi účinnými látkami s omezením použití může vyskytovat i účinná látka

terbuthylazin, kdy je povinností žadatele, aby byly takové POR použity se stejnou účinnou látkou jen 1x za 3 roky na stejném pozemku v maximální dávce 650 g účinné látky *terbuthylazin* / ha.

Po celou dobu pětiletého období plnění víceletých podmínek aplikovat maximálně jednou za dva roky přípravky na ochranu rostlin obsahující účinnou látku *chlortoluron* v celkové maximální roční dávce 550 g/ha, a to mimo II. stupeň OPVZ VN Vrchlice.

- Podmínka se týká DPB zařazených do titulu Vodárenská nádrž Vrchlice.
- Jedná se o DPB, které se nacházejí mimo II. stupeň OPVZ Vodárenské nádrže Vrchlice.
- Je nutné, aby byly vždy zároveň zohledněny požadavky při použití POR se stejnou účinnou látkou na stejném pozemku, jelikož se mezi účinnými látkami s omezením použití může vyskytovat i účinná látka *chlortoluron*, kdy je povinností žadatele, aby byly takové POR použity se stejnou účinnou látkou jen 1x za 2 roky na stejném pozemku v maximální dávce 550 g účinné látky *chlortoluron* / ha.

Podmínky titulu Vodárenská nádrž Opatovice

Podrobný popis podmínek titulu, které jsou kompenzovány v dotaci:

V pětiletém období plnění víceletých podmínek nepoužívat přípravky na ochranu rostlin, které obsahují stanovené zakázané účinné látky.

- Ze spektra přípravků na ochranu rostlin byly vyloučeny ty s největším negativním dopadem na životní prostředí.
- V titulu Vodárenská nádrž Opatovice se jedná o tyto účinné látky:
 - dimethachlor
 - dimethenamid-P – lze aplikovat k plodinám nacházejícím se mimo II. stupeň OPVZ Vodárenské nádrže Opatovice
 - chlortoluron
 - metazachlor
 - metolachlor
 - S-metolachlor
 - terbuthylazin
- V případě porušení podmínky v prvním roce pětiletého období plnění víceletých podmínek v termínu do 31. května, dotace nebude na daný DPB poskytnuta.
- Zákaz aplikace POR s účinnou látkou *dimethenamid-P* se týká těch DPB, které se nachází pouze ve II. stupni OPVZ Vodárenské nádrže Opatovice. Na DPB mimo II. stupeň OPVZ Vodárenské nádrže Opatovice se podmínka nevztahuje.
- Některé pesticidy jsou rizikové pro zdraví, složky prostředí a biodiverzitu. Cílem je vyloučit pesticidy, které obsahují rizikové účinné látky.
- Některé přípravky na ochranu rostlin, které obsahují uvedené zakázané účinné látky, byly vyřazeny na základě nepříznivých ekotoxikologických vlastností. Tradici účinné látky doposud využívané proti klíčovým patogenům a škůdcům ubývají, což logicky směřuje k jejich nahrazování biologickými a dalšími nechemickými

prostředky určenými pro ekologickou produkci. Předností těchto nechemických prostředků ochrany je především skutečnost, že nezanechávají rezidua a pokud ano, odbourávají se velmi rychle. Navíc, až na některé výjimky, jsou šetrné k ne-cílovým organismům. Na druhou stranu je jejich účinnost pomalejší či nižší. Nezbytné je proto provádění preventivních a dalších podpůrných opatření.

Po celou dobu pětiletého období plnění víceletých podmínek neaplikovat na pozemcích obhospodařovaných ve II. stupni ochranného pásma Vodárenské nádrže Opatovice přípravky na ochranu rostlin, které jsou vyloučeny z ochranného pásma II. stupně zdrojů povrchových vod, a přípravky na ochranu rostlin, které jsou vyloučeny z ochranného pásma II. stupně zdrojů podzemních a povrchových vod.

- Tato podmínka je ověřována na dílech půdních bloků se zemědělskou kulturou

standardní orná půda standardní orná půda nacházející se ve II. stupni OPVZ Vodárenské nádrže Opatovice, na kterých se žadatel zavázal dodržovat podmínky.

- Dojde-li ke zjištění, že byly na DPB ve II. stupni OPVZ povrchového zdroje vody použity POR, které jsou vyloučeny z použití v tomto pásmu, bude zahájena mimořádná kontrola podmíněnosti PPH 7²⁸ a zhodnocen požadavek č. 7.5²⁹ ze strany ÚKZÚZ.

Každoročně umožnit aplikovat v případě použití přípravku na ochranu rostlin obsahující vyjmenovanou účinnou látku.

- Jedná se o podmínku, která je vyžadována každý rok v pětiletém období plnění víceletých podmínek.
- V titulu Vodárenská nádrž Opatovice se jedná o tyto účinné látky:

Tab. 11 Přehled maximálních možných dávek pro účinné látky obsažené v POR

Účinná látka	Maximální dávka	Výjimka
bentazon	760 g/ha	víceleté píceřiny a obilniny s jejich podsevem
clomazone	65 g/ha	
dimethenamid-P	864 g/ha na DPB, který se nachází mimo II. stupeň OPVZ VN Opatovice	
glyfosát	1 080 g/ha	
mesotrione	110 g/ha	
pethoxamid	1 080 g/ha	
tebuconazole	odpovídá nejnižší hranici povolené dávky pro danou pěstovanou plodinu	

- Použití POR s účinnou látkou *bentazon* 760 g/ha, *clomazone* 65 g/ha, *dimethenamid-P* 864 g/ha, *glyphosát* 1 080 g/ha, *mesotrione* 110 g/ha, *pethoxamid* 1 080 g/ha a *tebuconazole* (nejnižší hranice povolené dávky pro danou plodinu) nesmí být provedeno na zařazených DPB v titulu Vodárenská nádrž Opatovice (v II. i mimo II. stupeň OPVZ).

Po celou dobu pětiletého období plnění víceletých podmínek dodržet opatření stanovená pro použití přípravku na ochranu rostlin se stejnou účinnou látkou na stejném pozemku.

- POR je nutné používat vždy v souladu se všemi údaji na etiketě.
- Je nutné, aby byly vždy zároveň zohledněny požadavky při použití POR se stejnou účinnou látkou na stejném pozemku, jelikož se mezi účinnými látkami s omezením použití může vyskytovat i účinná látka *pethoxamid*, *tebuconazole* nebo *dimethenamid-P*, kdy je povinností žadatele, aby byly takové POR použity se stejnou účinnou látkou jen 1x za 2 roky na stejném pozemku.

4.4 Nejčastější chyby

Nejčastěji se chybí ve vedení evidence o použití přípravku na ochranu rostlin a pomocného přípravku na ochranu rostlin v elektronické podobě. Je nutné předat data v prvním roce pětiletého období plnění víceletých podmínek již od 1. června. Záznamy o použití přípravku na ochranu rostlin a pomocného prostředku na ochranu rostlin musí být vedeny v elektronické podobě vždy k DPB zařazeného do jednoho z titu-

lu, a to bez ohledu na obhospodařovanou výměru. Dále byly aplikovány na pozemcích obhospodařovaných v povodí Vodárenské nádrže Švihov přípravky na ochranu rostlin, které jsou vyloučeny z ochranného pásma II. stupně zdrojů povrchových vod, a přípravky na ochranu rostlin, které jsou vyloučeny z ochranného pásma II. stupně zdrojů podzemních a povrchových vod.

4.5 Co lze udělat navíc

Pokud se zemědělec rozhodne vstoupit do tohoto podopatření, měl by zvážit počet aplikací přípravků na ochranu rostlin a pomocných prostředků a dále zvolit vhodný osevní postup s meziplodinami, který bude v následujících letech aplikovat na podpořovaných pozemcích.

4.6 Použitá literatura

Webové stránky a dokumenty přístupné na těchto stránkách

Povodí Labe

https://www.pla.cz/planet/webportal/internet/cs/dokumenty/informacni-tabule-na-prehrade-vrchlice-s-qr-kodem_11911.html

Povodí Vltavy

<https://www.pvl.cz/files/download/vodohospodarske-informace/vodni-dila-a-nadrze/rimov.pdf>

<https://www.pvl.cz/files/download/vodohospodarske-informace/vodni-dila-a-nadrze/svihov.pdf>

Povodí Moravy

<https://www.pmo.cz/cz/o-podniku/vodni-dila/opatovice/>

4.7 Konzultace a poděkování

Informace obsažené v brožuře vychází z konzultací a materiálů od následujících odborníků:

- Andrea Blažková – Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
- Marek Liška, Jakub Dobiáš, Jan Potužák – Povodí Vltavy
- Luděk Rederer – Povodí Labe
- Jan Šmatera – Povodí Moravy
- Michaela Čapková – Ústav zemědělské ekonomiky a informací
- David Kuna, Denisa Nechanská – Ministerstvo zemědělství

Vodárenská nádrž Opatovice

5 Použitá literatura

Evropská legislativa

(dostupné na www.eur-lex.europa.eu)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2115/2021 ze dne 2. prosince 2021, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV), a kterým se zrušují nařízení (EU) č. 1305/2013 a (EU) č. 1307/2013.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a z Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF) v letech 2021 a 2022 a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2116 ze dne 2. prosince 2021 o financování, řízení a monitorování společné zemědělské politiky a zrušení nařízení (EU) č. 1306/2013.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1172 ze dne 4. května 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2116, pokud jde o integrovaný administrativní a kontrolní systém v oblasti společné zemědělské politiky a uplatňování a výpočet správních sankcí v souvislosti s podmíněností.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 396/2005 ze dne 23. února 2005 o maximálních limitech reziduí pesticidů v potravinách a krmivech rostlinného a živočišného původu a na jejich povrchu a o změně směrnice Rady 91/414/EHS, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/128/ES ze dne 21. října 2009, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů.

Směrnice Rady 91/676/EHS o ochraně vod před znečištěním způsobeném dusičnany ze zemědělských zdrojů. V ČR je implementována do tří národních předpisů (zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem, zákon o hnojivech č. 156/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Národní legislativa

(dostupné na www.mze.gov.cz/public/web/mze/legislativa/)

Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, rostlinných biostimulantech a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů (zákon o oběhu osiva a sadby), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském a intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákona č. 147/1996 Sb., o rostlinolékařské péči a změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 132/2018 Sb., o přípravcích a pomocných prostředcích na ochranu rostlin, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 377/2013 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 81/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 140/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Dokumenty zpracované Ministerstvem zemědělství

(dostupné na mze.gov.cz/public/portal/mze/dotace)

Strategický plán Společné zemědělské politiky na období 2023–2027.

Program rozvoje venkova 2014–2020.

Metodika k provádění nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, vydalo Ministerstvo zemědělství, 2025, ISBN 978-80-7434-800-6.

Webové stránky a dokumenty přístupné na uvedených stránkách

Databáze pesticidů EU, dostupná na https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/eu-pesticides-database_en.

Český institut pro akreditaci, o.p.s., dostupný na www.cia.cz.

Statistiky ČSÚ, dostupné na <https://csu.gov.cz/>.

Vydalo Ministerstvo zemědělství
Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1
www.mze.gov.cz, e-mail: info@mze.gov.cz

Autoři fotografií:
Archiv MZe, Povodí Vltavy, s.p., Povodí Moravy, s.p.,
Jakub Medek, Luděk Rederer

Grafické zpracování a tisk:
KLEINWÄCHTER holding s. r. o., Frýdek-Místek

1. vydání

Praha 2025

ISBN 978-80-7434-828-0

Vydalo Ministerstvo zemědělství
Praha 2025

ISBN 978-80-7434-828-0